

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Zmaj korupcije

Škoda, da se doslej še noben kulturni zgodovinar ni lotil zgodovine javne korupcije, kajti bila bi jako zanimiva. Vse dobe brez izjeme jo poznajo in so nam pustile vprav klasične zgledje v tem oziru. Toda v dobi moderne demokracije, ki se je izrodila v orodje vebogataštva, je korupcija postala tak nadvladajoč činitelj javnega življenja, kakršen preje nikoli ni bila. Dočim se je preje korupcija političnega človeka ali javnega organa smatrala kot nekaj nečastnega, je danes skoraj neobhodna lastnost za vsakega, ki hoče imeti na politični pozornici besedo in vpliva, in namesto odkritosrčnega zgražanja, vzbuja le binavsko zavist v onih, ki niso tako srečni ali ki tako ne znajo. Talleyrand, ki se je Napoleonu zaradi svoje umazane podkupljivosti tako gabal, da ga je imenoval »skup gnoja v svilenih nogavicah«, bi bil danes bržčas sam presenečen, kako zelo ga prekašajo na tem polju. V dobi vlekapitalizma je korupcija splošna, velikopotezno organizirana in brezhibno funkcionirajoč pojav, ki spada v sistem politike in javnega dela kot njega nepogrešljiv del. Brez olja korupcije bi naša sodobna laždemokracija države sploh ne tekla.

Nek sodobni francoski državnik je nedavno dejal, da moderni »demokracijski parlament (mišlil je francoskega) ni ničesar drugega ko zastopstvo zasebnih finančnih skupin, odtih v to ali ono strankarsko uniformo, ki ali tirizirajo vladno ali pa se dajo od nje plačati v obojestranskem interesu — vsa parlamentarna politika pa da ni nič drugega ko priprava na volitve; stvarni interesi občestva so popolnoma podrejeni zasebnim interesom vlekapitalistov, bank in trustov. Morganov proces v Washingtonu nam je odkril, da je najbogatejši mož Amerike razdal politikom in državnikom svoje domovine nič manj ko 140 milijonov dolarjev podkupnine ali z drugimi besedami: vsi važni gospodarski in socialni zakoni USA po vojni so bili izglasovani po željah in potrebah enega samega denarnega trista. Politika je danes postala sploh posel kakor drugi posli v kapitalistični družbi, in nek grški politik je mnenja, da je politika danes tiš posel, ki ob primeroma majhnem trudu največ nese, ker ne zahteva ničesar, kar bi bilo nad povprečno pametjo in navadnimi sposobnostmi razun prebrisanosti, brezvestnosti in umetnosti varanja množice, kar da je najboljša garancija za to, da je kdo z izgledom na dobre dnevnice izvoren. To je sicer nekoliko preveč posplošno in pretrano; dejstvo pa je, da v plutokracijski demokraciji našega časa moške trdnih nazorov, resnega dela in resničnega smisla za obči blagor na javnih mestih utonejo v večini političnih spekulantov in da so demokracijski zastopstva po večini bolj v službi zasebnih koristi, ko v službi občestva. Propad moderne politične demokracije, ki je izgubila svoje moralne temelje, je tako velik, da ni čudno, če se ruši pod udarci revolucije, naj bo že boljševiška ali fašistična. Kakor je korupcija izpodjedla Atene in Rim, kakor je uničila velike monarhije srednjega veka, tako gloda kot smrtna bolezen na demokracijskih državah, nastalih po pogonu velike francoske revolucije. To usodnost je treba sprejeti kot nujno posledico razboženja, laizacije in demoralizacije družbe, ki je demokracijske ideale pogazila po razvoju v vlekapitalizem — in čisto prav je, če ta doba v veliki krizi sedanosti zatone in se umakne novim silam bodočnosti, ki so strgale z nje vse lažne krinke.

Zato je treba pozdravljati mlade pokrete po vseh državah, ki gredo za izčiščenjem javnega življenja, za brezobzirnim preganjanjem korupcije, za uveljavljanjem poštenih mož in poštenih metod ter običij koristni nad zasebnimi interesi in nad diktatom denarnih velmož in koncernov, ki se v svoje nečiste namene poslužujejo demokracijske firme in demokracijskih institucij. Ta borba proti korupciji javnega življenja je upravičena reakcija malega človeka, propadajočega kmetijskega stanu, poštenega obrtnika in trgovca, ki ga duši vlekapital in njemu zaslužena politika, delavca, ki ga ta sistem meče na cesto in pusti v masah propadati. Ta borba je nujno potrebna, če naj država ne propade v današnjem finančnem kaosu, gospodarskem neredu in socialni revoluciji, katere nihče drugi ne izzivlja bolj ko neznozna korupcija javnega življenja. Nemogoče je, da bi zdrav naroden organizem mogel dolgo prenašati, kako se aparat demokracijskega udejstvovanja vse bolj udinjuje profitom nekaterih; kako ni skoro več nobenega posla od vvedobav do vršenja javnih funkcij, v katerega bi ne bila vpletena korupcija; kako je čisto v eni osebi združeno častno javno mesto, ki mora služiti obči blaginji, z dobičkanosnimi zasebnimi posli, kojih interesi se kosajo z javnim; kako protekcija odvira sposobne; kako se kopijo čisto sinekure kot nagrade za protibohčestvene usluge zasebnemu kapitalu; kako se visoki položaji sploh radi izkoriščajo v korist političnim prijateljem; kako pregrešna nepazljivost in nezadostna kontrola odgovornih mest velikokrat omogočuje in pospešuje največje goljufije. Spominimo se razun na Morgana samo na proces Stribny, na Oustricov škandal, na škandal madame Hanau, na Kreugerja, na lorda Clysanta, na neštete procese te vrste, ki se danes odigravajo v Nemčiji in ki kažejo, da mora vlekakorupcija današnje dobe neizogibno zadeti kazen ljudstva, ki se poveod obrača obenem tudi proti političnemu sistemu, ki tako korupcijo goji.

Na eno pa je treba pri tem opozorjati: da mora boj proti korupciji biti iskren, da mora izvirati iz čistih nagibov in da ne sme služiti zopet samo kot sredstvo demagogije, da bi zasledil izpraznjena mesta dobičkanosnega javnega poslovanja drugi! Vsak tak poizkus bi se kmalu končal s popolnim faskom in bi razplet sedanje krize samo še otežkočil. Zakaj gospodarsko ozdravljenje in socialno preustrojstvo današnje družbe je mogoče le na temelju globoke moralnega prepoda, iskrenega moralnega čustvovanja in temeljitega prepoda notranjega človeka. Kdor bi šel na boj proti korupciji brez te trdne podlage, bi bil podoben

K notranjepolitičnemu razvoju v Nemčiji

Hitlerjevo tretje cesarstvo brez katoličanov ali...?

Zanimiva pogajanja med voditeljem centra in Hitlerjem

Dr. Brüning, voditelj centra

Reorganizacija centra

(Posebno poročilo »Slovenca«)

Dunaj, 9. junija.

Že dalj časa se slišijo vesti, da se v nemškem centru pripravljajo na dalekosežne ukrepe. Točne informacije so pa redke, prvič, ker cenzura ne dopušta, da bi se pisalo o pogajanjih, ki se vršijo med dr. Brüningom in državnim kanclerjem, drugi pa tudi, ker centrum sam smatra, da je boljše, ako se javnost ne vmešava v pogovore in razmišljanja, ki so v teku, dokler ne bodo dozorela. K temu vprašanju pa je potrebno navesti poseben dopis »Tagespost«, ki ga je objavila na uvodnem mestu pod naslovom »Dr. Brüning kot reformator«. Gojovo ste ga že sprejeli v uredništvu, za slučaj pa, da ga še niste, vam podajam vsaj glavne misli v izveščkih, ker se mi zdi, da so zelo značilni prispevki za spoznavanje notranjepolitičnih prilik v novi Nemčiji.

„Interesirano“ članstvo

Dr. Brüning je imel več zaporednih sestankov z državnim kanclerjem Hitlerjem in uradni komunikacije, ki o tem poroča, napoveduje še nadaljnje sestanke. Ti razgovori imajo sedaj, ko se dr. Brüning, ki je bil pred nekaj tedni imenovan za diktatoričnega voditelja centra — z vednostjo državnega kanclerja — pripravlja, da izvede radikalne reforme v svoji stranki, viden političen pomen in značaj. Osrednji odbor centra se bo v kratkem sestel in dr. Brüning namerava takrat objaviti svoje misli in izdati nova povelja. V prvi vrsti bo brezobzirno očistil centrum vseh funkcionarjev v stranki, katerih delovanje nosi le najmanjši pečat kakšnih »poslovnih« interesov. Iz centra bodo na ta način izobčeni nekateri zelo znani politiki, kakor podpredsednik državnega zbora Esser ali nekronani kralj Porenja bivši kolinski župan dr. Adenauer. Centrum bodo morali zapustiti vsi, ki so v dobri ali v slabi veri iskali osebnih koristi in niso znali potegniti stroge črte med javnim delovanjem kot funkcionarji stranke in med zasebnimi koristmi. Neizravnani, a vendarle preravnani centrum se bo iznebil torej vseh »Interessenvetretter« (interesiranih in ne načelnih pristašev).

Centrum ostane versko-kulturna stranka

Zakaj bo dr. Brüning udaril tako neusmiljeno s pestjo? To čiščenje je z ozirom na obstoj centra kot stranke neizbežno. Očividno se je centrum, ki se je bavilo od sedaj z vsemi javnimi državnimi in gospodarskimi vprašanji, otresel nekaj teh nalog in je svoje delovanje koncentriral na versko-kulturno delovanje. Tukaj, na tem polju, je pognal svoje najmočnejše korenine, tukaj predstavlja nepremagljivo skalo, ki kljubuje, ko se volitve v Nemčiji in v Danzigu zopet pokazale, vsakemu napadu. Tukaj očividno vidi varno podlago za nov razvoj v novih smereh.

Saj je znano, da se je v centru vršila več tednov ostra debata o tem, če naj centrum sploh še ostane kot stranka in če bi ne kazalo, da nemški katoličani zapustijo politično areno in se posvetijo samo kulturnim organizacijam. Slednje zamisel je zastopal tudi podkancler von Papein in je šel iskat moralne pomoči celo v Rim v vatikanske kroge. Toda tam so stali na drugačnem stališču.

Turisti-izletniki!

Najboljše in najcenejše se okrepčate v LJUDSKI KUHINJI-JESENICE Krekov dom tri minute od kolodvora. Večje skupine po predhodni prijavi znaten popust.

junaku, ki je šel nad tisočglavega zmaja, ki so mu na mesto ene odsekanke glave zrastle tri nove. Združitev vseh poštenih in iskrenih elementov v borbi proti korupciji pa je sveta človečanska in nacionalna naloga, ki ne trpi odlaganja.

kajti takoj po Papenovem odhodu je objavil »Osnovatore Romano« poluradno poročilo, da je centrum kot politična stranka za katolicizem danes več vreden kot kdaj poprej in da bi ga bilo treba ustanoviti, ako ne bi obstojal.

Dr. Brüningova pot odgovorna, težka - a potrebna

Ako hoče dr. Brüning torej svojo stranko obdržati kot stranko, kakor to zahtevajo versko-kulturni interesi katolicizma, mu je odprta samo ena pot, ki jo bo po večtedenskem samotarenju in premišljevanju v Hedvig-samostanu v Berlinu nastopil sedaj z onim pogumom, ki ga ni nikdar za-

pustil, kadarkoli je stal na težavnih križpotih državne politike. Težka pot, a nastopil jo bo iz ljubezni do velikih nalog, ki jih mora njegova stranka vsrtili, to je eno, in ker je prevelik patriot, da bi si upal stati ob strani dogodkov, ki drviyo mimo z vrtočlavo zmešnjavo, ko sluti, kaj zna nastopiti v Nemčiji, kadar Hitlerja več ne bo.

Če se je dr. Brüning torej odločil, da s pomlajeno, očiščeno stranko centra, ki ji je vzel vse interesirano članstvo, in ji ohranil samo vzvišena katoliška načela, vstopi v režimsko vlado Hitlerja, potem vemo, da misli na svojo domovino, ki ji hoče prihraniti razvaline novega kaosa. Tako piše »Tagespost«. Prihodnji tedni bodo že pokazali, če je ta prognoza resnična.

Hitler ponuja dr. Brüningu zunanje ministrstvo?

Dr. Brüninga zahtevajo življenski interesi Nemčije

Uredništvo tukajšnje »Reichspost« je sprejelo iz Berlina k temu vprašanju še zasebno vest, ki utege izzvati zanimive komentarje in je za sedanjí položaj Hitlerjeve Nemčije značilna. Berlinsko poročilo namreč pravi, da se v »političnih krogih v Berlinu trdovratno vzdržuje vest, da sta se državni kancler Hitler in bivši kancler Nemčije in sedanjí vodja centra dr. Brüning dvakrat zaporedoma sestala in da sta pri tej priliki razmotrivala možnost vstopa centra v sedanjo nemško vlado«.

Ceprav o teh razgovorih ni prodrlo v javnost ničesar pozitivnega in je tudi časopisju prepovedano objavljati kakršnihkoli komentarjev o teh pogajanjih, mislijo vendarle isti politični krogi, »da bi v primeru, ako centrum vstopi v Hitlerjevo vlado, dr. Brüningu pripadlo zunanje ministrstvo. Hitler da je namreč prišel do prepričanja, da sta aktivno sodelovanje centra v vladi in osebnost dr. Brüninga v zunanjem ministrtvu neobhodno potrebna, sicer bo sedanji režim iz zunanje- in no-

tranjepolitičnih razlogov kakor tudi iz gospodarskih ozirov obsojen na skorajšnji razpad. Dr. Brüning, ki uživa zaradi svojih državnih zmoglosti in zaradi visokih etičnih vrlin ogromno avtoriteto predvsem v inozemstvu, osobito še v Angliji, bi kot šef nemške zunanje politike popravil razdejajna, ki jih je povzročila nepremišljenost in kratkovidnost nekaterih članov vlade ter bi zopet znal vzbuditi zaupanje v Nemčijo, kar bi imelo velikanski vpliv tudi na zadržanje mednarodne finance, ki je Nemčiji obrnila hrbet. Z drugimi besedami rečeno, potrebuje Hitler človeka, ki bo z avtoriteto svoje osebnosti mogel zavreti vso Nemčiji toliko škodljivo kampanjo, ki so jo zanetili židje po vsem svetu«.

Ta vest brez dvoma ni vzeta iz zraka in če je Hitler zares našel pot k dr. Brüningu, je to znamenje, da dobiva po trimesečnem divjanju polagoma zopet razum zaveti nemške politike v roke. Evropska politika in evropsko gospodarstvo s tem gotovo ne bosta oškodovana.

Dr. Dollfuss zmagovalec nad Nemčijo

Anglija vsa navdušena za katoliškega kanclerja Avstrije

London, 9. jun. U. Angleško javno mnenje ni manj kot vladni in gospodarski krogi z velikimi simpatijami pričakujejo avstrijskega kanclerja dr. Dollfussa, ki bo prišel k otvoritvi svetovne gospodarske konference. Angleški tisk skoraj brez izjeme posveča skrajno prijazne članke avstrijski republiki in njeni vladi, ki se tako junaško bori za svojo samostojnost. Najznačilnejši je morebiti članek, ki je izšel v »Times« in ki predstavlja mnenje vladnih krogov. »Times« pišejo, da se je vsa Anglija ogrela za avstrijskega kanclerja, ki je postal eden prvih vodilnih državnikov v srednji Evropi. On se brani z velikim junaštvom proti sovražnikom, ki mu strežejo po življenju od zunaj in od znotraj. Za Nemčijo je dr. Dollfuss postal sovražnik, ker se je z diktatorsko energijo uprl nemški diktaturi. Hitlerjevo stališče v pogledu Avstrije je nedopustno in naravnost arogantno vmešavanje v avstrijske prilike. Dr. Dollfuss predstavlja svojo malo domovino pred kulturnim svetom, ki mu samo častita k pogumu, da jo je obvaroval pred nemško objestnostjo. V Angliji se bodo radevolje odzvali pozivu avstrijske države, da naj se angleški turisti napotijo v avstrijske letovišča, da na ta način nadomestijo izpad nemških turistov. Angleži bodo radi obiskali Avstrijo in »Times« poziva angleško ljudstvo, naj gre radevolje na pomoč simpatičnemu kanclerju, ki je

dal svetu zgled nesebičnega rodoljubja. Tudi drugi listi ponatiskujejo slične pozive. — Zdi se, da bo Hitlerjev udarec, namenjen Avstriji, priletel kot avstralski bumerang nazaj v glavo predstavnikom nemške oholosti, piše »Evening Standard«.

Dunaj, 9. junija. AA. V zvezi s preiskavami v avstrijski vojski glede na hitlerjevsko agitacijo je dala oblast zasesti vojašnice hitlerjevskih napadalnih oddelkov, voditelje nacionalno socialističnih vojakov so pa izročili sodišču. Aretiranih je okoli 80 vojakov in 5 častnikov, ki bodo vsi izključeni iz armade. Pri preiskavi so našli seznam tajnih članov hitlerjevske organizacije, med katerimi je tudi veliko število državnih uradnikov; vsi ti bodo odpuščeni iz državne službe.

Vlada bo najbrže sklenila zapečatiti vse Rjave hiše v Avstriji in prepovedati ves hitlerjevski tisk ter bo hitlerjevo stranko razpustila.

Bivši rektor odpuščen

Dunajski univ. prof. Leichbach je odklonil prisego zvestobe avstrijski republiki. Leichbach je pristaš hitlerjevske stranke. V vladnih krogih izjavljajo, da bo odpuščen iz državne službe brez pravice do pokojnine. Profesor Leichbach je bil lani rektor dunajske univerze.

Konferenca „Treh demokracij“ da rešijo razorožitveno konferenco

Pariz, 9. jun. tg. Francosko-ameriško-angleška konferenca treh v Parizu je ostala brez uspeha. Francoski ministrski predsednik Daladier izjavlja v intervjuju: »Naši razgovori so bili zelo prisrčni. Naši angleški in ameriški prijatelji bi radi videli, da se razorožitvena konferenca konča, toda Francija ima svoj program, ki se ga dosledno drži. — Norman Davis vidi neki napredek, vendar ni prišlo do nobene odločitve in se ni določil datum za nov razgovor. Razlike v mnenjih trajajo dalje in je treba še velikih naporov, da bo mogoče obnoviti razorožitveno konferenco dne 27. junija.«

Na argument, da pakt štirih velesil jamči Franciji gotove varnosti, je odgovoril francoski ministrski predsednik z vprašanjem:

»KAJ BI SE ZGODILO, ČE BI SE NEMCIJA ZOPET OBOROŽILA?«

na kar iz Amerike in Anglije ni dobil prav tako nobenega odgovora, kakor na vprašanje, »ali bi se ti dve državi odločili za sankcije, če bi prišlo do kakšnega napada ali kršitve pogodbenih določb«. Glede razorožitvene kontrole je bila Amerika zelo popustljiva, dočim je Anglija navedla, da smatra za zadostno, če se vedno objavljajo in proučujejo izdatki za oboroževanje. Na vprašanje, »kaj bi se zgodilo, če bi izdatki za oboroževanje ne bili toliko prikriti, da ne bi odkrivali gotovih »goljufij«, ni bilo nobenega odgovora. Nato je francoski ministrski predsednik Daladier kot minimalni program zahteval poskusni čas treh ali štirih let, v katerem naj bi se eventualno sklenjene kontrolne odredbe praktično preizkusile glede svoje učinkovitosti.

Preden ne poteče ta rok, bi Francija ne mogla zmanjšati svoje oborožitve. Dalje je Daladier zjavil, da bi bil razgovor o vprašanju, »ali bi Francija hotela po sklenitvi pakta štirih velesil sedaj sprejeti pariteto z italijanskim brodomjem, prežgden. Odločitev o tem vprašanju je odvisna v prvi vrsti od tega, kakšne zahteve bo stavila Italija pri francosko-italijanskih pogajanjih za sporazum, ki se bodo začela sedaj«.

Na jutrišnji dan določeni ministrski svet je bil odgovoden. Daladier bo torej odpotoval na svetovno gospodarsko konferenco v London, ne da bi bila prej še seja kabineta.

Atentat na Venizeloso organizirala policija?

Atene, 9. junija. tg. Oblasti so aretirale ravnatelja atenske tajne policije Polihronopolosa in 4-4 višja policijska častnika, ker so osumljeni, da so sokrivi napada na Venizeloso. Priče so videle Polihronopolosa in oba častnika zvečer pred atentatom pri Venizelosovi hiši. Polihronopolos odločno taji, da bi bil udeležen pri atentatu. Vladni listi trdijo, da gre za obrokovanje osebnih sovražnikov policijskega ravnatelja. Vlada je odredila vse potrebno in izdala tudi povelja vojski, da energično nastopijo proti vsakemu motenju miru. Dementirajo vesti, da se namerava uvesti vojaška diktatura pod generalom Kondiliosom.

„Sramota naše dežele“ („Koroški Slovenec“)

Celovec 9. junija.

»Koroški Slovenec« poroča pod naslovom »Sramota naše dežele«, kako prostaško se obnašajo nekateri se vedno neugnani Nemci in nemškutarji v slovenskem delu Koroške proti izletnikom, ki v vedno večjem številu, sledeč ljubizni propagandi avstrijske vlade, ki jo razvija po vsej Jugoslaviji z razveseljivim uspehom, prihajajo v Avstrijo. Tako je prišla skupina slovenskih izletnikov v Skočjan h Klopinskemu jezeru v hotel »Obir«. Tam je sedel škocijanski župan, torej predstavnik onih oblasti, ki po Jugoslaviji agitirajo za obisk avstrijskih letovišč, in mesto da bi jih pozdravil, jih je v družbi nekaterih prisotnih rokovnjačev začel smešiti in nesramno žaliti. Izletniki so se pritožili na pristojno mesto in so dobili za gotovilo, da bodo avstrijske oblasti proti županu občine, ki je uradno proglašena za letoviško, nastopila tako, kakor je pač v takem slučaju potreb-

no. Tak župan naj bo odstavljen in kaznovan. — Škocijanski pevec, ki so jih avstrijske oblasti povsod z izredno ljubiznostjo sprejemale in jim šle hvalevredno na roko, poslavljali s pesmijo, se je začel zaletavati med nje neki nastavljenec Miklavčeve pivovarne z motornim kolesom, trobil in gnil barbarski trušč s svojim motorjem in to večkrat zaporedoma. Lastnik pivovarne je ljubizno pojasnil izletnikom, da je bilo to izzivanje namenjeno izključno ljubljanskim gostom. Hvala lepa! Tudi v tem slučaju bodo avstrijske oblasti znale primerno nastopiti, da ukrotijo tega hitlerjevskega manifestanta s slovenskim rodovnikom. Saj je nedavno avstrijski pravosodni minister dr. Schuschnigg jasno izpovedal, da bo avstrijska vlada samo tistega smatrala za avstrijskega Nemca, katerega družina je skozi tri zadnje rodove govorila nemško.

Glasovi o paktu štirih

Poljska odklanja

„Mi moremo v teh dneh ostati tudi sami“

Varsava, 9. junija. tg. O priliki paratiranja pakta štirih veseli se dal poljski zunanji minister Beck častnikarjem kratko izjavo, v kateri je še enkrat naglašal, da za poljsko vlado ne bodo obvezni nobeni sklepi, ki bi se sprejeli na podlagi tega pakta in bi se direktno ali indirektno tikali Poljske. Poljska vlada ni prevzela nobenih obveznosti glede kakršnegakoli sodelovanja s štirimi vesilami. Ta pakt se mora uvesti v veljavo samo v krogu organizacije Zveze narodov. Ministrski predsednik Beck je izjavil, da bi bila poljska vlada prisiljena, če bi nastale kakršnekoli nerednosti v delovanju Zveze narodov, pridržati si prosto roko, ker morejo biti sklepi Sveta Zveze narodov obvezni samo tedaj, če se najstrožje respektira črka in duh pakta Zveze narodov.

Ves poljski tisk soglasno odobrava negativno stališče poljske vlade napram paktu štirih vesil in naglašal, da niti po parafiranju pakta po Franciji in sklepu Male zveze ni nastopilo nič takega, kar bi lahko vplivalo na spremembo dosedanjega poljskega stališča. Ilustrowany Kurjer Codzienny objavlja vladno izjavo, v kateri pravi, da poljska vlada ne bo sodelovala niti pri zgraditvi tega pakta in tudi ne tedaj, ko bo v tem direktoriju nastal netež, se ne bo vmesavala. Zavedajoč se svojega položaja, si poljska vlada lahko dovoli, da ostane v teh dneh osamljena.

Angleži že duomijo

London, 9. junija. tg. Angleški zunanji minister sir John Simon je v svojih instrukcijah, namenjenih za angleškega poslanika v Rimu, še enkrat izrečno pojasnil namen in naloge pakta štirih vesil. Ta lista sama se je v obliki bele knjige objavila istočasno z besedilom pakta v pretekli noči. Najvažnejši stavek te listine je ta, da sir John Simon še enkrat izrečno ugotavlja, da novi pakt za Anglijo ne pomeni nobenega razširjenja obveznosti, ki jih je bila svedojcasno sprejela Anglija v Locarnu. »Times« pišejo o paktu prav skeptično, ker pogodbe take vrste same na sebi ne morejo prinesiti miru.

Nemčija napove moratorij?

Amerika ne verjame Nemcem

Pariz, 9. junija. tg. Napoved nemškega moratorija se v tujakšnih listih komentira le malo. »Parisien« piše, da bodo učinki na Franco le majhni, ker ima Francija v Nemčiji samo malo zamrzajenih kreditov. Za Ameriko, Anglijo, Svico in Holandsko pa je ta odredba zelo važna, ker se je treba vprašati, ali ne bosta sedaj morali opustiti zlati standard tudi Nizozemska in Švica. List izjavlja, da je zadnja nemško-francoska gospodarska pogodba prinesla Nemčiji gotove koristi, ki so v tem, da se olajša odplačevanje posojil v znesku 400—500 milijonov frankov. Francija je zato prisiljena odpovedati pogodbo in začeti nova pogajanja.

New York, 9. junija. tg. Tujakšni bančni krogi vidijo v napovedi nemškega moratorija šahovsko potezo za svetovno gospodarsko konferenco, ker je Nemčija nedvomno pripravljena in zmožna, vsaj deloma odplačevati svoje dolgeve, hče pa s pogajanjem doseči koncesije upnikov. Nemčija je to taktiko že večkrat ponavljala, nazadnje takrat, ko je kratko pred lozansko konferenco napovedala konec reparacijskih plačil. Nemški boni so kljub napovedi moratorija dosegli višje kurze.

Berlin, 9. jun. 2. Po uradnih poročilih je poslala državna banka vladni dopis, v katerem ji sporoča, da bo radi pomanjkanja deviz od 1. julija dalje ustavila doletjevanje deviz za vsa ona plačila, ki se nanašajo na obveznosti, ki so nastale po juljski krizi 1931. Edino izjemo tvorijo plačila po berlinskem sporazumu. Nadalje sporoča državna banka, da je vlada izdala naredbo, po kateri so nemški dolžniki dolžni še nadalje izvrševati plačila v markah. Od vplačanih zneskov v markah bo ustanovljena posebna konverzjska blagajna, tako da se zavarujejo zunanja plačila Nemčije in ostalih transferov. S tem sklepom nemška vlada še dalje kaže dobro voljo, da hče v redu izvršiti svoja plačila. Nemčija je napram drugim državam, ki niso ustavile samo transfera, temveč pokazale še druge plačilne težk-

Osebnosti

Belgrad, 9. junija. 1. Z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje je odlikovan dr. Josip Hubad, okrajni glavar v poklju. Z redom sv. Save V. stopnje je odlikovan Franc Slana, pomožni tajnik v poklju. V 5. pol. skup. je napredoval na državni dvorazredni trgovski šoli v Celju Konrad Fink. Upokojena je Ivanka Ambrožič, učiteljica v Dolnji vasi.

Belgrajske vesti

Belgrad, 9. junija. AA. Zunanji minister g. Boža Jevtić je danes dopoldne sprejel novomimovanega odpravnika poslanika čilske republike v Belgradu g. Oskara Garcesa Silvo.

Belgrad, 9. junija. 1. Danes opoldne je bil sprejet v svedeni avdienci pri kralju novi češko-slovaški poslanik na našem dvoru dr. Pavel Wellner, ki je ob tej priliki izročil kralju svoja akreditivna pisma po običajnem ceremonielu.

Belgrad, 9. jun. AA. V državnem sodišču za zaščito države se je večeraj dopoldne začela razprava proti Andjelku in njegovim devetim tovarišem, ki so obtoženi zaradi komunizma.

Belgrad, 9. jun. AA. V soboto 10. t. m. odpotuje za vabilo poljskih parlamentarcev na Poljsko delegacija narodnega predstavnštva, ki jo vodi minister brez listnice dr. Grur Andelinović. Med njimi se nahajajo tudi dr. Fran Novak, dr. Bogumil Vošnjak in dr. Ljudevit Pivko.

Gömbös napoveduje:

Režim integralnega madjarstva

Budimpešta, 9. jun. 2. V madjarski parlamentni politiki pričakujejo važne dogodke. Predsednik vlade Gömbös bo izdal proglas na narod, v katerem bo med drugim pozval vse Madjare, da stopijo v vrsto narodnega edinstva, in v katerem napoveduje začetek agitacijske borbe za narodno edinstvo v vsej državi. Jutri opolnoč bo izšla vladna naredba, s katero bo razveljavljena prepoved zborovanj. Gömbösov proglas bo nalepljen v vseh mestih, 15. junija pa se bodo ustanovile v vsej državi posebne skupine stranke narodnega edinstva. V političnih krogih splošno smatrajo napoved te akcije kot prvi korak za pripravo novih volitev. Gömbös želi, da se sedanja stranka spremeni v

stranko narodnega edinstva. Gömbös hče imeti jasno in zaupno večino namesto dosedanje anionistične stranke, ki je bila ustvarjena še za časa Bethlenovega režima in je bila sestavljena iz heterogenih elementov. Nova stranka bo imela izrazito protilegitimistični značaj. Kakor je zvedel »Az Est« iz vodilnih vladnih krogov, bo bivši vladni predsednik Bethlen v najkrajšem času odpotoval v inozemstvo. V Londonu bo imel predavanje o položaju na Madjarskem in o možnosti rešitve srednjeevropske krize. Pozneje bo grof Bethlen odpotoval v Pariz in od tam v Rim. Predvidevajo, da se bo Bethlen vrnil na Madjarsko pozno v jeseni.

Seja Narodne skupščine

Interpelacija M. Dragoviča

Belgrad, 9. jun. 1. Današnja seja narodne skupščine, ki je bila napovedana za 10.30, se je pričela radi seje poslanskega kluba JRKD, na katerem so prebrali zakonski osnutek o spremembah in dopolnitvah posameznih določb v zakonu o agrarni reformi, šele ob pol 12. Po izvršenih formalnostih je bilo sporočeno, da je predložen skupščini v pretes zakonski predlog o konvencijah in sporazumih med kraljevino Jugoslavijo in Romunijo. Predsednik skupščine je nato pozval skupščinskega tajnika, da prečita razne uredbe in odloke ministrskega sveta. Poslanec Dragović, član Jugoslovanskega narodnega kluba, vpada v besedo in pravi: »Kje je vlada? Niti enega ministra ni na seji narodne skupščine! Skupščinski tajnik čita nato: »Predsednik ministrskega sveta pošilja na podlagi § 6 zakona o podaljšanju veljavnosti zakona o zaščiti kmeta skupščini v sprejem uredbo o spremembah uredbe o postopku posredovanja in uredbo o podaljšanju rokov za iztožene menice kmetov. Vsi ti predlogi bodo dostavljeni v pretes narodni skupščini, ki bo proučevala zakonski osnutek o zaščiti kmeta.« Nato je bilo predloženo poročilo verifikacijskega odbora, ki predlaga skupščini, da pokliče namesto umrlega poslanca Vekoslava Spiničiča v skupščino za poslanca njegovega namestnika dr. Viktorja Ružiča. Skupščina je to poročilo sprejela. Skupščinski tajnik je nato prebral interpelacije, ki so jih vložili sledeči poslanci:

Miloš Dragović, član Jugoslovanskega narodnega kluba, je vložil na prometnega ministra interpelacijo radi dovolitve brezplačnih železniških kart za prevoz zborovalcev na shode JRKD in je zanjo zahteval najnost.

Prometni minister je najnost interpelacije odklonil s sledečo motivacijo: »Glede interpelacije, ki mi jo je poslal narodni poslanec Dragović in za katero zahteva najnost, mi je čast izjaviti, da radi navedenih dejstev v sami interpelaciji in radi njenega značaja in prirode same interpelacije ne morem sprejeti najnosti, pripravljen pa sem nanjo odgovoriti in dati skupščini tozadevna pojasnila, kadar pride in interpelacija na dnevni red.«

Najnost interpelacije je nato obrazložil poslanec Dragović s sledečim govorom: »Gospodje narodni poslanci! To interpelacijo sem predložil prometnemu ministru ne iz sebičnih motivov in tudi ne radi uspeha nižkega shoda, radi katerega sem ginit, ampak sem jo predložil radi tega, da se kolikor toliko v tem domu sliši, da je še nekdo, ki hče braniti narodno premoženje pred politiko današnje vlade. Gospodje, gotovo se spominjate iz časopisja in obvestil glavnega odbora in narodnih poslancev, ki so se udeležili shoda v Nišu, da je bilo tam 200.000 oseb, nekateri trdijo, da jih je bilo celo 300.000. Radi mene jih je bilo lahko tudi 500.000, toda vprašam vas, na podlagi kakšnega zakonskega predpisa in po kakšnih moralnih principih sta kraljevska vlada in prometni minister pooblaščenca, da lahko državno premoženje, serčevljeno iz voznega parka, na ta način uporabljata?«

Predsednik skupščine je opozoril poslanca Dragoviča, naj dokaže samo najnost interpelacije in naj ne govori tega, kar ne spada sem.

Dragović je nato nadaljeval: »Danes, ko država rabi dohodke iz davščin in mora biti neizprosna, sedaj, ko morajo delavci, ki prihajajo v Belgrad, da si zaslužijo kosček kruha, in plačati dolžne davke in samoupravne dajatve, a se ne morejo vrniti domov, ker nimajo denarja za prevoz, bi se kaj takega ne smelo dogajati. Zakaj se izkazuje ta velika milost udeležencem shodov

Akademski pevski zbor v Novem mestu

Prejšnji teden je Novo mesto doživelo izreden dan, ki bi moral biti ponos poslednjega meščana, zakaj posvečen je bil spominu nepozabnega — v Novem mestu menda pozabljenega — velikega komponista Antona Foersterja. Pozabljenega zato, ker je živel tam, kjer se ga še vsi spominimo. Tudi Novo mesto ima takomimovane »izobražene kroge«, v katerih se mnogo govori o vsem, kar ustvarja duševno aristokracijo in ki bi bili gotovo užaljeni, ako bi skromen opazovalec opazil na njih kaj duševno ne aristokratskega. Saj je bilo baže Novo mesto, kakor smo brali in slišali, navdušeno nad prvo opero, ki so jo Novomeščani sami spravili na oder. In to smo si vsi tolačili kot razumevanje za glasbo in pelje. Kaj naj torej rečemo k Foersterjevemu koncertu v skoro prazni dvorani? Pomanjkanje razumevanja? Poplitenje meščanstva? Ali pa je morda kriza dovolila samo nekaterim dati zadoščenje pieteti do velikega moža? Kdo bi razumel malomeščansko miselnost? Mica nas napisati in naštet vse, ki so obiskali koncert, od povprečnega meščana do najvišjih glav — saj ne bi porabili mnogo papirja.

Pa še nekaj bi bilo treba povedati Novomeščanom na uho. Ni kmalu kaka stvar sprožila toliko debat, razpravljanja in razmišljanja, kot ravno problem naše univerze. Veseli, izredno veseli pa smo, da smo se končno znali vsi, ki govorimo slovensko in brez razlike mišljenja, pred istim skupščinskim, da je univerza v življenjskem minimumu slovenskega naroda, in da danes med nami piše več drugače ne misli. V tem mnenju nas potrjuje vesel razvoj našega mladega kulturnega centra. Tako je vesel pojav tudi akademski pevski zbor, v katerem sodelujejo brez razlike vsi za petje vneti akademiki, in reči moramo, da ne brez lepih uspehov. Ali ni to res razveseljiv izraz mladostne vitalne sile našega akademstva, ki zasluži vse priznanje in tudi podpore. Bodimo narodnjaki in patrijoti, kjer je to na mestu. Zopet rabimo Cankarja, da bi bical naše mišljenje in dejanja.

Zalostjo moramo povedati, da nismo videli v dvorani tudi onih, ki jim je na jeziku vedno »narodov blagor«, ki bi hoteli imeti v zakupu vodstvo javnega narodnega življenja. Slabo izpričujejo so si dali. — Teško mi je bilo takrat povedati.

JRKD, katerih je bilo do sedaj dva ali trije, in katerih bo še približno toliko? Zahtevam najnost za to interpelacijo in iz tega razloga prosim, da se prepreči to razpisavanje narodnega premoženja na ta način, da se prepove, da bi se tudi še v bodoče dovoljevale brezplačne vožnje udeležencem raznih shodov, ker res ni potrebno, da se tako zmanjšujejo državni dohodki iz železnice.«

Predsednik skupščine dr. Kumanudi: »Prosim vas, gospod poslanec, obrazložite najnost!«

Dragović nadaljuje: »Gospodje, najnost zahtevam radi tega, da se prepreči taka politika, kajti to ni premoženje pristahev JRKD, ampak je premoženje naroda kraljevine Jugoslavije. Če se boste pridružili meni, bo to samo v vašo čast.«

Ko je prometni minister zavrnil najnost za Dragovičovo interpelacijo, je tudi večina poslancev glasovala proti najnosti. Proti najnosti interpelacije so glasovali vsi poslanci JRKD. Skupščinski tajnik je nato prebral še ostale interpelacije, in sicer interpelacijo dr. Nikiča in tovarišev na finančnega ministra o protizakoniti obremenitvi in plačevanju samoupravnih davkov, tako najemninške in gasilske doklade, s strani zagrebske občine; dr. Metkoša, predsednika Jugoslovanskega narodnega kluba, na predsednika ministrskega sveta radi shodov, ki jih prireja JRKD in na katerih govorijo tudi v nemškem in madjarskem jeziku. Po odobritvi dopusta nekaterim poslancem je predsednik skupščine odgovoril na vprašanje poslanca Misirlića radi netočnega sestavljanja stenografskih zapisnikov.

Nato bi morali preiti na dnevni red, in sicer na pretes zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah posameznih določb zakona o agrarni reformi, toda predsednik skupščine je predlagal plenumu, da se ta prva točka dnevnega reda stavi na drugo mesto, druga točka pa na prvo mesto, kar je skupščina soglasno odobrila. Zato so prešli takoj na izvolitev odbora za proučevanje zakonskega osnutka o mednarodnih pogodbah in sporazumih. Predloženi sta bili dve listi. Za listo JRKD je glasovalo 126 poslancev, za listo Jugoslovanskega kluba pa 18. Praznih glasovnic je bilo 7. Tako dobi lista JRKD 18 članov v odboru, lista Jugoslovanskega narodnega kluba pa 3. Izvoljene člane je predsednik skupščine prosil, da se sestanejo danes popoldne ob 4 radi konstituiranja odbora, kar se je tudi zgodilo. S tem je bila dopoldanska seja zaključena.

Prihodnja seja narodne skupščine bo jutri popoldne ob 4 s sledečim dnevnim redom: 1. pretes poročila odbora za proučevanje zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah posameznih zakonskih določb zakona o agrarni reformi, 2. pretes poročila odbora za proučevanje zakonskega osnutka o letalski konvenciji med kraljevino Jugoslavijo in republiko Avstrijo, 3. pretes poročila odbora za proučevanje zakonskega predloga o organizaciji gasilstva.

Belgrad, 9. junija. 1. Danes dopoldne od 9 do pol 12 je bila seja poslanskega kluba JRKD. Na dnevnem redu je bil pretes zakonskega predloga o spremembah in dopolnitvah zakona o likvidaciji agrarne reforme. Poleg tega je bilo sporočeno, da sta narodna poslanca Stavro Trpković in Jordan Babanović, poslala klubu JRKD pismo, v katerem ga obveščata, da se vračata v JRKD, iz katere sta preje izstopila. Seja poslanskega kluba JRKD se je nadaljevala popoldne.

da sem od tam neke doma in sem le previdno molče poslušal čudne in za dolensko metropolo malo častne komentare.

Da pa ne bi svet mislil, da se Novo mesto sploh ne zanima za ničesar, bom pa še povedal, da imajo dolgi svoj zvočni kino, in da se meščani redno zabavajo s produkti mednarodnega kapitala, ki ne pozna nobenih drugih zahtev, razen rentabilno lastno investicijo, pa čeprav na račun padanja moralnega nivoja publike, ki polni kinodvorane in ki je danes izrazito malomeščanska.

Ali je še kje na Slovenskem takšno mestno gospod urednik? Kaj pravite?

Drobne vesti

Budimpešta, 9. jun. AA. Danes so se v Budimpešti začele tekme v mečevanju za prvenstvo Evrope. Tekme bodo trajale do nedelje 18. t. m. Danes dopoldne je v fletu dvakrat zmagal najmlajši med vsemi tekmovalci Jugoslovanc Nikolč iz Bečkerek, ki mu je šele 14 let.

London, 9. jun. AA. V tekmovalstvu za Davisov pokal je večeraj Anglež Perry zmagal nad Italijanom Morpurgom 6:4, 7:5, 6:4, Anglež Austin pa nad Italijanom Stefanijem 6:2, 7:5, 7:5. Angleži vodijo 2:0 in potrebujejo samo še eno točko, da vstopijo v prihodnjo rundo. Danes se igra double.

Berlin, 9. junija. AA. Danes so se pričele teniške tekme med Nemčijo in Japonsko za Davisov pokal. Današnji tekmi na igrišču Rot-Weis kluba so prisotnovali notranji minister, finančni minister, japonski poslanik, berlinski župan itd. V prvem meču je premagal Japonec Satoh nemškega prvaka v. Gramma s 6:8, 2:6, 6:3 in 6/4.

Eastbourne, 9. junija. AA. V double sta angleška igralca Perry in Hughes premagala italijansko dvojico Rada in Taronia s 6/1, 6/4, 9/7. Anglija vodi proti Italiji s 3:0. Anglija bo zdaj za Davisov pokal nastopila proti Českoslovaki.

Ljubljana, 9. jun. Kongregacija gospodov pri sv. Jožetu ima v nedeljo ob 7 sv. obhajilo.

Dunajska vremenska napoved: V Severnih Alpah hladno deževno vreme, temperatura se bo dvignila le malo. — V Južnih Alpah bo spremenljivo vreme, hladno in včasih deževno.

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, temperature zmerno, vreme ima značaj nestalnosti.